

Kv Tre brunnar 1
Filmstaden Vällingby
F d Biograf Fontänen

Vällingby centrum
Stockholm



ANTI-KVARISK SLUTREDOVISNING

SAKKUNNIG KONTROLL av KULTURVÄRDEN enligt BFS 2006:6, KUL1

Objekt: Kv Tre brunnar 1, Filmstaden Vällingby
F d Biograf Fontänen
Vällingby Centrum, Stockholm

Beställare: AB Svenska Bostäder
Genom Sven Lorentzi

Bygganmälan diariernr: 2004-09351-572
Bygglov diariernr: 2004-05666-571

ANTI KVARISK SLUTREDOVISNING OCH KONTROLL (enligt KML)

Utlåtande: Projektet godkänns

Antikvarisk sakkunnigkontroll har utförts i samband med renovering av murarna i omfattning enligt nedan.

Projektet som helhet uppfyller de krav om ställs i 3 kap. §§ 10, 12 och 13 PBL (Plan och Bygglagen).

Åtgärderna bedöms överensstämma med beslut om undantag från skyddsbestämmelserna för byggnadsminnet och kan därför godkännas.

Anmärkningar:

- Felaktig stenläggning av storgatsten runt skrapgaller vid huvudentré mot torget. Ska vara krysshamrad granit i hela block.

Typ av kontroll och omfattning

Kontrollen har ingått i byggherrens egenkontroll enligt kontrollplan fastställd vid byggsamråd enligt ovan.

Undertecknad har utfört löpande kontroll under hela byggskedet. Kontrollen har omfattat utvändiga bygglovpfiktiga åtgärder såväl som invändiga åtgärder.

Förutsättningar

Bygglov för utvidgning av biografanläggningen med nya salonger under mark.
Tillstånd för avvikelser från byggnadsminnets skyddsföreskrifter

Kort om objektet

Kv Tre Brunnar 1, Biograf Fontänen, uppfördes 1954 efter ritningar av arkitekterna Backström & Reinius och bestod ursprungligen av en biograf med en stor salong med källarvåning mot torget innehållande dansskola med separat entré.

Sammanfattning av ändringar och omfattning

Biografen har genomgått en förvandling från att vara en ensalongsbiograf till att bli en filmstad med flera olika salonger. Byggnadsminnets centrala värde, med de ursprungliga publika ytorna i entréhall och stora salongen, har rustats upp, kompletterats med nya funktioner och delvis återställts till ursprungligt utförande.

Den stora förändringen består i att källarens lokaler med f d dansskola och förråd gjorts om till en nedre foajé och att denna sammanbundits med mycket omfattande lokalvolymer under torgytan framför biografen. Samtliga utrymmen i biografen har rustats upp och de publika och skyddade utrymmena har styrts hårdast ur antikvarisk synvinkel.

Underlag

- Ansvarig arkitekt. Lars Carlsén, Scheiwiller Svensson arkitektkontor AB.
- Byggnadshistorisk inventering, Stockholms stadsmuseum 2003.
- Antikvarisk förundersökning, Restaurator AB 2004.



Foajén med rekonstruerad kassa och placering av filmstjärnor enligt ursprungligt tema



Foajéns nya kassa. Till höger om denna en ny skjutdörr till f.d. fristående lokal

Antikvariska konsekvenser

Tillgänglighetsanpassning av biografen

För att kunna angöra den ursprungliga salongen och de nya salongerna under mark utfördes en ny hiss i läget för den tidigare trappan till dansskolan. Dansskolans entré från torget blev då anpassad för rullstolar och en ny invändig passage mellan foajéns biljettkassa och handikappentrén ordnades, i läge för den ursprungliga kiosken. *Den nya öppningen i foajéns vägg som passagen medförde gjordes så att den infogades i väggens panelindelning och anpassades till den ursprungliga kassans läge och att den yta som nu försvann bestod av den ursprungliga kiosken. Den kulturhistoriska konsekvensen bedöms som begränsad beträffande upplevelsevärde då öppningen smälter mycket väl in i miljön. Dokumentvärdet har däremot minskat i och med att den ursprungliga kiosken försvunnit.*

Återställande av SF-emblem på taket

Återställandet av neonskylt på fasaden mot torget har inneburit att byggnadens reklam återfått sin ursprungliga ballans. *Åtgärden är mycket positiv ur kulturhistorisk synvinkel och förstärker upplevelsevärde av byggnaden.*

Förstoring av vent.huv/fläktrum på bakre takfall mot söder

Den nya ventilationsanläggningen krävde en utbyggnad av den befintliga ventilationshuv på södra takfallet, upp mot Bibliotekstorget. *Åtgärden bedöms inte ha medfört någon negativ påverkan på kulturvärde.*



Rekonstruerad kassa



Återställd herrtoalett efter golvkollaps

Återställande av ursprunglig kassa i foajén

Den tidigare raserade väggen mellan foajén och kassan återuppbyggdes och kassadisk med lådor, glas och talgaller samt ursprunglig inredning åtgärdades. Arbetet utfördes med hjälp av ursprungliga ritningar och tapeter på väggarna valdes från autentiska papperstapeter från 1950-talet. *Återställandet av kassan var mycket betydelsefullt för intrycket av foajén. Det handlar framförallt om att upplevelsevärde av miljön har stärkts och att miljön är trovärdig med en foajés alla nödvändiga beståndsdelar.*

Förbindelse mellan butikslokal och foajé

Den lilla butikslokalen öster om foajén har upplåtits för godisförsäljning och förbundits med foajén genom en öppning i ramverket. Öppningen kan stängas med en skjutdörr. Väggytan är möjlig att återställa och butikslokalens entrédörr från torget kan öppnas på nytt. *Åtgärden bedöms som en anpassning till verksamheten och helt reversibel. Den bedöms inte påverka det kulturhistoriska värdet i nämnvärd omfattning.*

Ny kassa i foajén framför damernas toalett

En ny fritt utplacerad kassadisk med förrådsutrymme i trappan ned till damernas toalett har utförts. Damernas toalett har därför tillfälligt stängts av och ersatts med nya toalettgrupper i nedre foajén. Kassadiskan har gestaltats med hänsyn till miljön och har en låg profil som medger en överblick av det ursprungliga rummet. *Toaletterna är möjliga att ta i bruk igen och den nya kassan är anpassad till den nuvarande tekniken och de tidsbundna behov som råder idag. Den kan lätt organiseras om och bytas ut och båda åtgärderna bedöms som reversibla och påverkar inte upplevelsevärde av foajén i negativ riktning. Kassan upplevs som en löst inställd möbel separerad från den ursprungliga konstruktionen.*



Entrén till nedre foajén i f.d. högra rampen



Vänstra rampen bevarad och matta rekonstruerad

Reklamskyltar i foajén och i fönstret mot torget

Rekonstruktion av 4 st. reklamhållare i fönstret mot torget har utförts samt förstoring av filmstjärneporträtt för placering i belysta väggfält på vägg ovanför rekonstruerad biljett-kassa. *Åtgärderna förstärker upplevelsevärde i foajén.*

Ny trappa till nedre foajén- hiss till stora salongen

Som entré till den nedre foajén fungerar idag en nybyggd trappa i läge för den högra gångrampen till stora salongen. I utrymmet för rampen förlades även en ny hiss från nedre nivån till stora salongen för att tillgodose tillgängligheten. *Åtgärden innebar att en ursprunglig publik del försvann vilket medgavs genom länsstyrelsebeslut. Åtgärderna i trappan och på vilplanet vid entrén till stora salongen har utförts så att de inte påverkar upplevelsevärde av de bevarade autentiska rummen. Kvaliteten på de tillkommande delarna är hög och därför finns förutsättningar att de kommer att åldras med samma värde som de ursprungliga delarna.*

Återställande av herrtoaletten

Vid schaktningsarbeten på torget rasade bjälklaget under trappan och golvet raserades. Återuppbyggnad av golv och kakel på vägar i trappa har skett. *De ursprungliga material som fanns bevarade har återanvänts och upplevelsevärde och dokumentvärde är till största delen återställt.*

Demontering och magasinering av ursprunglig inredning i herrtoaletten

Inredningsdetaljer av olika slag som demonterats och sparats under ombyggnadstiden magasineras nu i herrtoaletten. Här finns bl.a. armaturer, bokstäver till baldakinens profilerade framkant samt ingångsskyltar till stora salongen m.m.



De nya stolarna, starkt influerade av ursprunglig form och den nya akustikväggen längst bak i salongen. De ursprungliga blå fästmanssofforna skymtar längre upp i gradängerna

Åtgärder i stora salongen

Nya gradängar och stolar

De nya stolarna är framtagna med de ursprungliga stolarna som utgångspunkt, både till form och kulör på tyget. Gradängerna byggdes om för att möjliggöra att en ny ventilationsanläggning installerades. Gradängerna har anpassats till de befintliga väggpanelerna. De tre rader av ursprungliga stolar från SFs eget lager som skulle monteras längst fram invid scénkanten kom aldrig på plats eftersom de visade sig inte vara av fel utförande. Plats har dock reserverats för ett eventuellt framtida montage.

Bytet av gradängar har inneburit att ursprungliga byggnadsdelar tagits bort vilket minskar dokumentvärdet. Upplevelsevärde bedöms däremot inte påverkats av bytet av gradängar och de nya stolarna tillsammans med omklädning av de befintliga och ursprungliga fästmanssofforna har stärkt upplevelsevärde i stora salongen.

Akustiska åtgärder i salongen

För att uppnå en acceptabel ljudsituation i stora salongen har en ny akustisk vägg monterats framför den gamla, längst bak i salongen. Den nya väggen har erhållit en identisk gestaltning som den ursprungliga. Inga andra akustiska åtgärder har därmed behövt utföras. *Åtgärden innebar att den ursprungliga väggen byggdes för. Den finns dock kvar intakt bakom den nya akustikväggen. Bedömningen är att upplevelsevärde inte påverkades av den nya väggen och att dokumentvärdet är bevarat*



Ridån efter rekonstruktionen



Bevarade originalapplikationer

Rekonstruktion av ridåapplikationerna

Den ursprungliga bakre ridån, formgiven av K A Andersson, har kompletterats med applikationer av olika kvalitet och kulör. Formerna har tillvaratagits genom analys av kvarvarande sömnadsspår och kulörerna och kvaliteterna har tagits fram med hjälp av ett antal bevarade, demonterade, tygbitar. Här togs hjälp av Mats Kullander SF som arbetat och vistats på biografen under 60-70-talet samt SFs textilateljé, Hans Lind Sala. *Åtgärden har en stor betydelse för upplevelsevärde av salongen. Dokumentvärdet kan i viss mån ifrågasättas beträffande de exakta kulör- och materialvalen. Formerna är däremot helt autentiska.*

Fästmanssofforna

De ursprungliga fästmanssofforna kläddes om med tygkulör liknande den ursprungliga och återmonterades. Armstöden hade under 1980-talet målats om i en svart kulör med färg av mycket hög kvalitet och även svår att ta bort utan att skada underlaget. Beslut togs att bevara den "felaktiga kulören" och låta den fernissade originalytan få bli kvar under.



Scenens framkant återskapad



Trappor vid sidan av scenen upprustade.

Rekonstruktion av scénens framkant och utbredning med bevarande av trappor
Scenens ursprungliga belysningsramp och ursprungliga utbredning och form har rekonstruerats, tillsammans med trapporna vid salongsväggarna. *Formerna och materialen har valts med hjälp av ursprungliga ritningar samt med materialprov på plats. Återställandet är av stor betydelse för upplevelsevärde.*

Stockholm 2008-12-18

Claes Reichmann

Certifierad kontrollant av kulturvården, Behörighet K

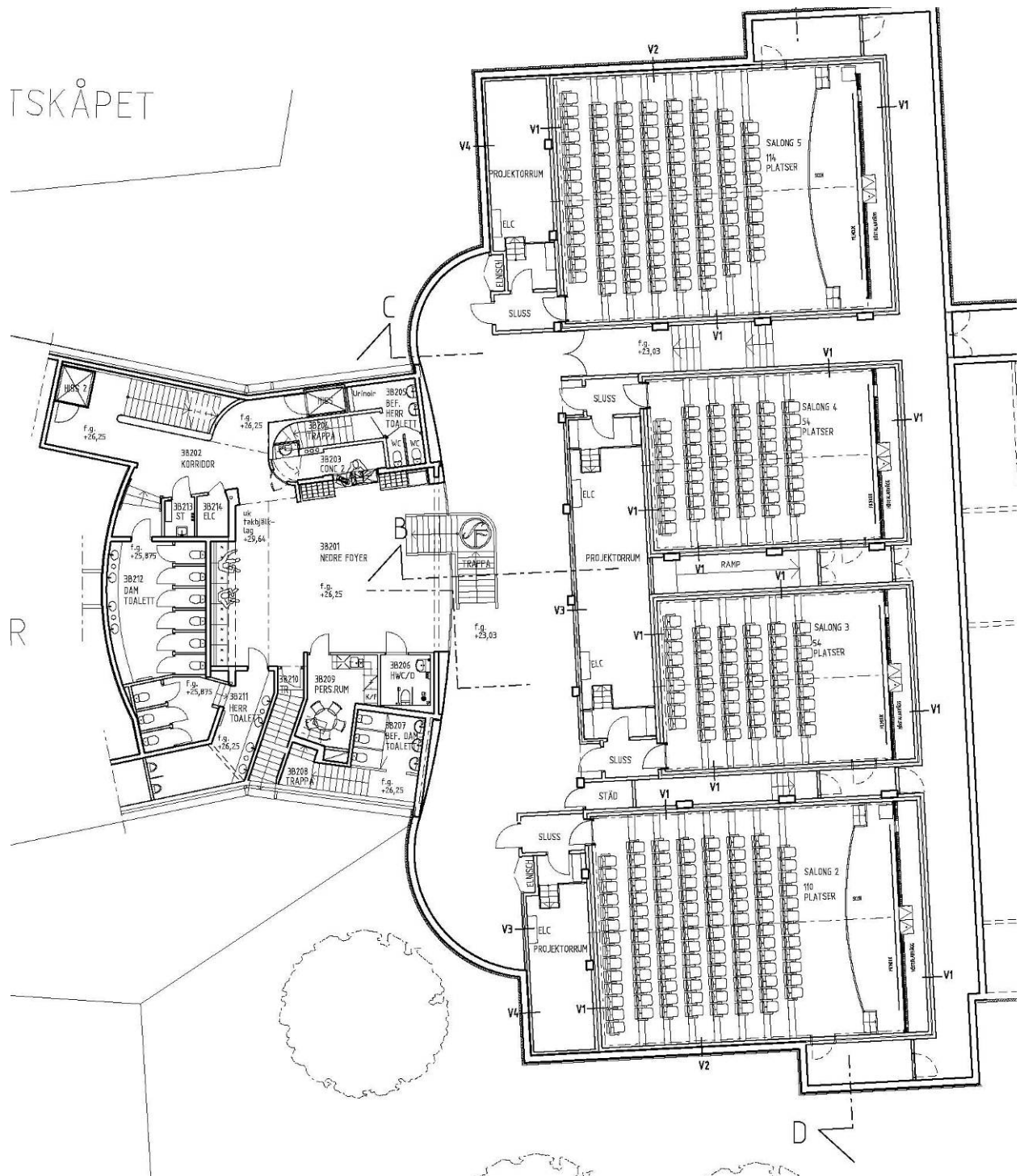
Distribution till:

Projektledare;
Arkitekt:

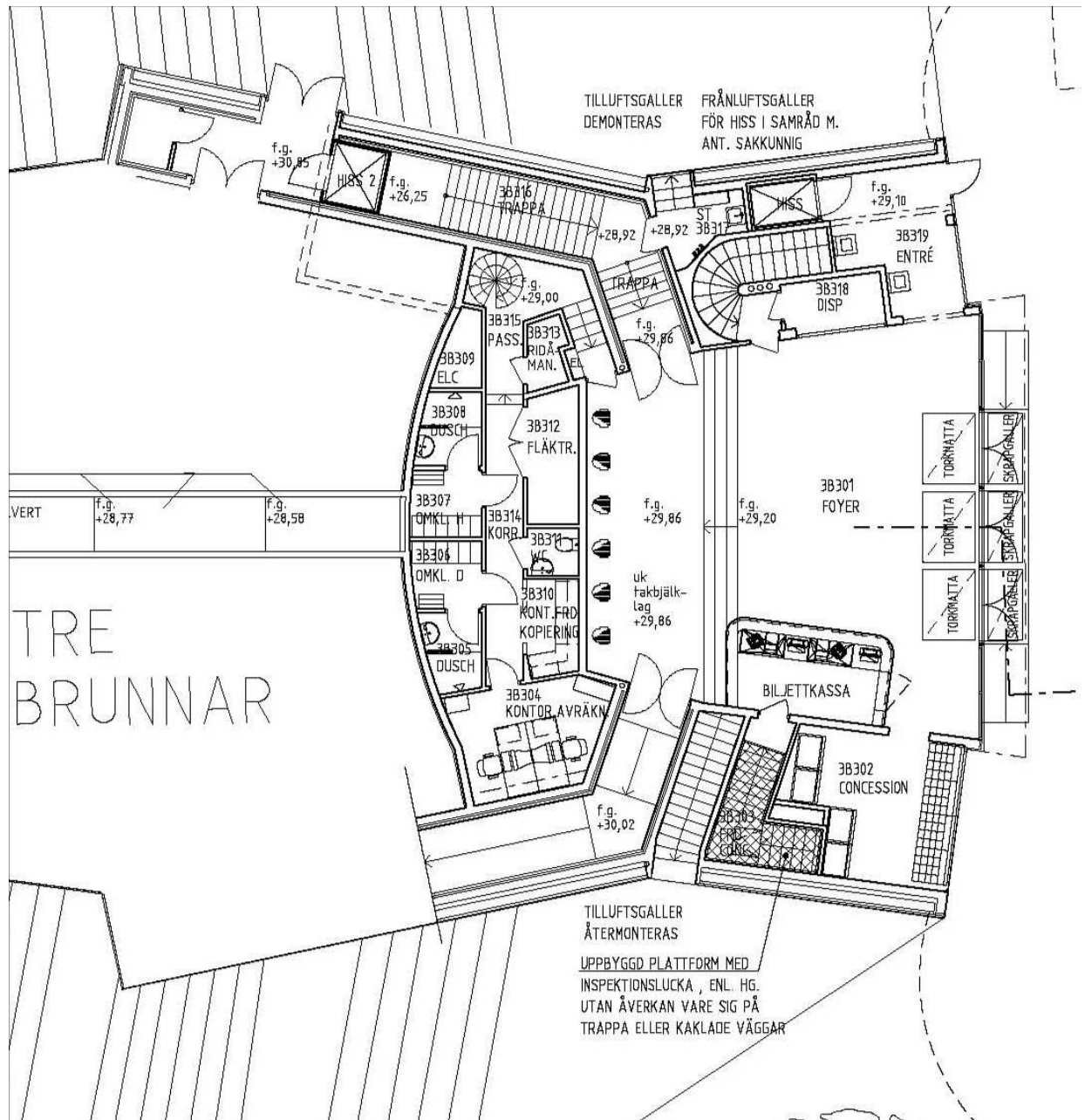
Beställare;
Länsstyrelsen i Stockholm
Stadsmuseets handläggare:

Jonas Lundström
Scheiwiller Svensson arkitekter, Lars
Carlsén
Sven Lorentzi
Kersti Lilja
?

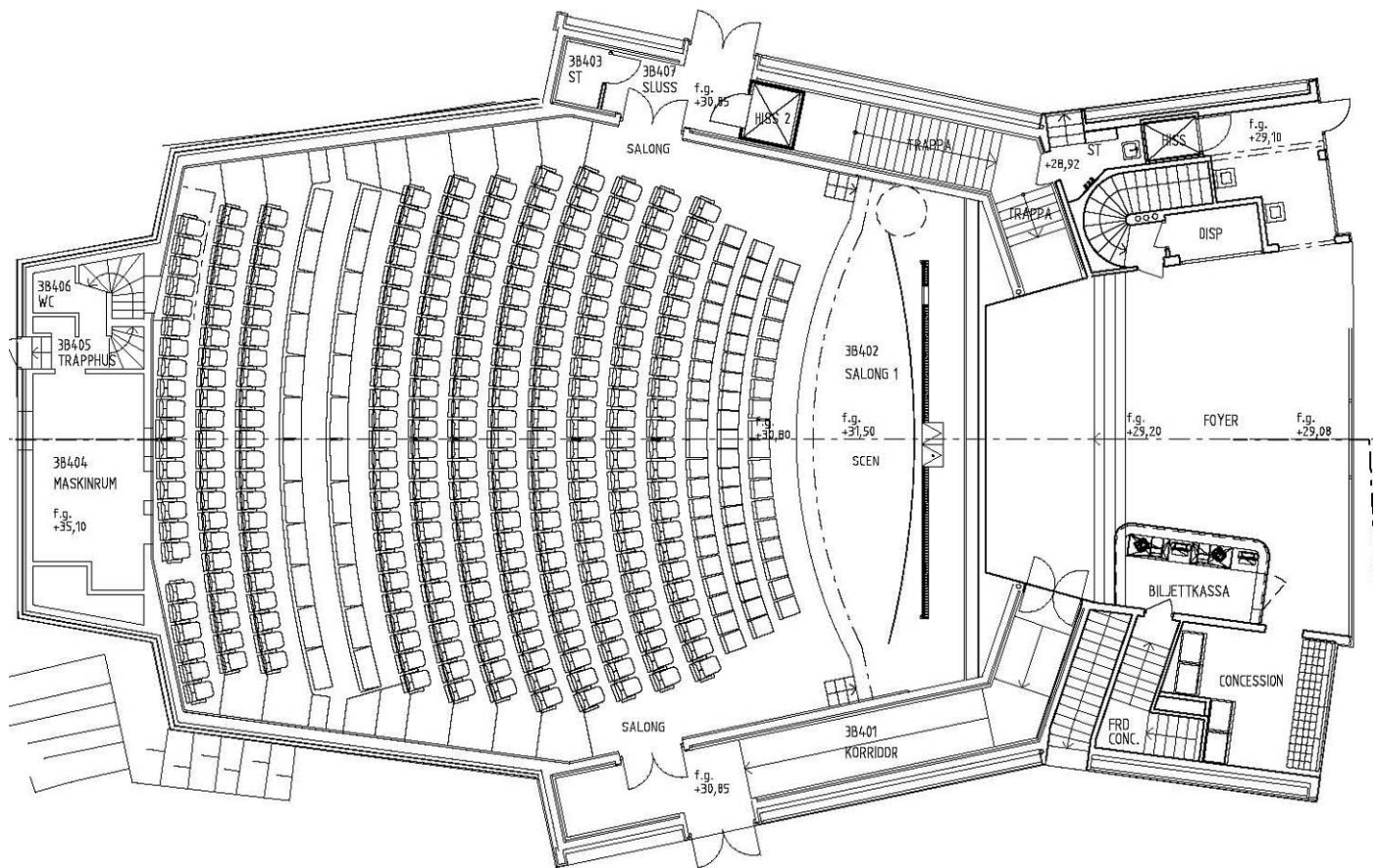
Bilaga: 3 st. A-ritningar Scheiwiller Svensson arkitektkontor AB, (Systemhandling)



Nedre foajén. Här syns de bevarade toaletterna för herrar (längst upp) och damer (längst ned). Ny tillgänglighet till stora salongen genom en hiss upp till vänster i bild. Trappan till de nedersta salongerna centrerades och vreds 180 grader under senare skeden av projekteringen.



Entréväningen från torget. Här redovisas de viktigaste förändringarna med nya hissar, ny biljettkassa och trappan till den nedre foajén. Bakom den nya biljettkassan har trappan till damernas toalett tillfälligt lagts över. På motstående sida finns trappan till herrarnas toalett bevarad och den rekonstruerade ursprungliga biljettkassan märkt DISP.



Stora salongens nya planlösning med rekonstruerad scén och nya gradängar. Här finns de planerade "museala" bänkraderna inritade. Orsaken var att de stolar som fanns på SFs lager motsvarade tyvärr inte de ursprungliga utförandet och kom aldrig till platsen. Idag saknas alltså de tre främsta bänkraderna men är möjliga att återskapas. Fästmansofforna i två rader är ursprungliga.